

YOSHLARNING KITOB SAVODXONLIGINI OSHIRISH - MILLIY MAFKURAVIY ONGNI SHAKLLANTIRISH VOSITASI

Xudjaqulova Feruza Raxmatovna

NDPI Tarix fakulteti Milliy g'oya, ma'naviyat
asoslari va huquq ta'limi kafedrası katta o'qituvchisi

E-mail: xudjaqulova87@mail.ru

+998913331813

Annotatsiya: Ushbu maqolada O'zbekistonda yangi ma'rifiy jamiyatni bunyod etishda kishilarning, ayniqsa o'quvchi yoshlarning kitob mutolaasi va kitob savodxonligini, kitobxonlik madaniyatini oshirish davr talabi ekanligini va yoshlarning milliy g'oya va mafkura ruhida tarbiyalashda, ularning kitobxonlik madaniyatini shakllantirish va rivojlantirishga qaratilgan.

Kalit so'zlar: Mafkura, yoshlar, kitobxonlik, milliy mafkura, g'oya, g'oyaviy-mafkuraviy hayot, mafkuraviy ong, mafkuraviy faoliyat, mafkuraviy munosabat, mafkuraviy bashorat, mafkuraviy vaziyat, mafkuraviy maqsad, mafkuraviy siyosat, mafkuraviy tajovuz, g'oyaviy ziddiyat, g'oyaviy qaramlik, gnoseologiya, jamiyat, ideosfera, ma'naviy dunyo, vosita, usul, ta'lim, tarbiya.

Annotation: In this article, in the creation of a new enlightened society in Uzbekistan, it is necessary to increase the book reading and book literacy of people, especially young students, and the culture of reading, and to educate young people in the spirit of national ideas and ideology, to form and develop their reading culture. directed.

Key words: Ideology, youth, reading, national ideology, idea, ideological-ideological life, ideological consciousness, ideological activity, ideological attitude, ideological prophecy, ideological situation, ideological goal, ideological policy, ideological aggression, etc. ideological conflict, ideological dependence, epistemology, society, ideosphere, spiritual world, tool, method, education, upbringing.

Jahon ilm-fanining hozirgi zamon ilmiy konsepsiyalarida o'quvchi yoshlarning milliy mafkuraviy ongini shakllantirishning ustuvor yo'nalishlari yuzasidan amaliy va fundamental tadqiqotlar olib borilmoqda. Xususan, yoshlarda milliy mafkuraviy ongni shakllantirishning konstruktiv ahamiyati, uning jamiyat barqarorligi va taraqqiyotini ta'minlovchi muhim omili ekanligi, yoshlar mafkuraviy ongini rivojlantirishning mezonlari, ma'naviy-mafkuraviy tahdidlarga qarshi kurashda mafkuraviy immunitetni mustahkamlashning metodologik asoslari kabi ilmiy tadqiqotlar muhim ahamiyat kasb etmoqda. Shu bilan birga, bugungi kunda yoshlar qalbi va ongini egalashga qaratilgan harakatlar aholi, ayniqsa yoshlarda milliy mafkuraviy ongni shakllantirishning dialektik qonuniyatlarini, usul va vositalarini ijtimoiy falsafiy jihatdan tadqiq qilish obyektiv zaruriyatga aylanmoqda.

Mamlakatimizda bugungi kunda O'zbekistonda yangi ma'rifiy jamiyatni barpo etish jarayonida o'quvchi yoshlarning milliy mafkuraviy ongini shakllantirishga yanada katta e'tibor qaratilmoqda. "Bugungi kunda mamlakatimizda olib borilayotgan islohotlar samarasi, avvalambor, yuksak ma'naviyatli, mustaqil fikrlaydigan,

Vatanimiz taqdiri va istiqboli uchun mas'uliyatni o'z zimmasiga olishga qodir yosh kadrlar safini kengaytirishga bevosita bog'liq. Shu nuqtai nazardan, O'zbekistondagi islohotlar jarayonida yoshlarda fuqarolik mas'uliyatini shakllantirish masalasiga alohida siyosiy-huquqiy, axloqiy-ma'naviy fenomen sifatida yondashishni talab etmoqda. Bu esa o'z navbatida, fuqarolik mas'uliyatini shakllantirishning falsafiy metodologik, konseptual asoslarini ilmiy tadqiq qilish zaruriyatini saqlab qolmoqda.

Yoshlarning iste'dod va qobiliyati, ezgu intilishlarini to'liq ro'yobga chiqarish, ijtimoiy faolligini oshirish, hayotda munosib o'rin egallashlari uchun barcha imkoniyatlarni yaratib berish, - deydi Prezident Shavkat Mirziyoyev, - bundan buyon ham bosh maqsadimiz bo'lib qolaveradi" [1.Mirziyoyev Sh.M 2021: 6.262].

Ushbu maqsadni ro'yobga chiqarishda o'quvchi yoshlarni kitob mutolaa qilishga qiziqtirish, kitob o'qimagan yoshlarning milliy mafkuraviy ongi saviyasining past darajada shakllanishini yoddan chiqarimaslik kerak bo'ladi.

Xo'sh, kitob nima? Bu savolga ikki xil, ya'ni biron bir buyum-narsa tariqasida va falsafiy ma'noda javob berish mumkin. Buyum-narsa tariqasida: "Kitob – arabcha "yozilgan", "muqovalangan asar" degan so'zlardan olingan bo'lib, ma'lum matnli varaqlardan iborat, juzlab tikilgan, muqovalangan, hajmi 48 sahifadan kam bo'lmagan bosma asardir" [2. O'zbek tilining izohli lug'ati 2006: 6.376].

Falsafiy ma'noda esa "kitob – bu moddiy va ma'naviy olamda yuz bergan va berayotgan narsa, voqea, hodisa, jarayonlarning paydo bo'lishi, shakllanishi va rivojlanishi, ularning boshqa narsalarga aylanib yangilanib borishi haqidagi bilimlarni o'zida mujassamlashtirgan, ularni ajdodlardan avlodlarga etkazib berishga xizmat qiladigan ilmiy va badiiy ahamiyatga ega bo'lgan asardir"[3. Yaxshilikov J.Ya.,Muhammadiyev N.E 2018: 6.580].Odanzod paydo bo'libdiki, u doimo o'zini o'rab turgan borliqning sir-asrorlarini bilishga o'rinib kelmoqda. Shu asnodda to'plagan jamlab, kitob holiga keltirgan holda ajdodlaridan avlodlariga etkazib bermoqda. Shu nuqtai nazardan qaraganda kitob – bu ma'naviyat sarchasmasi, bilimlar xazinasidir.

O'zbekistonda yangi ma'rifiy jamiyatni bunyod etishda kishilarning, ayniqsa o'quvchi yoshlarning kitob mutolaasi va kitob savodxonligini, kitobxonlik madaniyatini oshirish davr talabi hisoblanadi. Bugungi kunda O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning yangi taraqqiyot strategiyasi asosida barcha soha va tarmoqlarda ulkan o'zgarishlar amalga oshirilmoqda. Shu maqsadda kitob mutolaasi va kitobxonlik madaniyatini oshirishning ustuvor yo'nalishlari bo'yicha O'zbekiston Respublikasi Prezidenti 2017 yil 12 yanvarda "Kitob mahsulotlarini chop etish va tarqatish tizimini rivojlantirish, kitob mutolaasi va kitobxonlik madaniyatini oshirish hamda targ'ibot qilish bo'yicha kommissiya tuzish to'g'risida" Farmoyish, 2017 yil 13 sentyabrda "Kitob mahsulotlarini nashr etish va tarqatish tizimini rivojlantirish, kitob mutolaasi va kitobxonlik madaniyatini" oshirish hamda targ'ib qilish bo'yicha kompleks chora-tadbirlar dasturi to'g'risida Qaror qabul qildi. Mazkur qarorda "aholining kitob mutolasini oshirish, yoshlarning kitobxonlik madaniyatini shakllantirish va rivojlantirish bo'yicha quyidagi ustuvor yo'nalishlar va ularni amalga oshirish bo'yicha chora-tadbirlar dasturi belgilab berildi. Bular: xalqimiz, avvalo, yoshlarning ma'naviy-ma'rifiy, badiiy-estetik talablariga javob beradigan kitoblarni yuksak sifat bilan chop etish; joylarga, ta'lim muassasalariga vaqtida va maqbul narxlarda etkazib berish; milliy va jahon adabiyotining eng sara namunalarini tarjima

qilish; farzandlarimizda bolalikdan boshlab kitob, jumladan, elektron kitob o‘qish ko‘nikmasini shakllantirish asosida aholining mutolaa madaniyatini yuksaltirish maqsadida: ijtimoiy ahamiyatga ega bo‘lgan kitoblarni, ayniqsa, bolalarga mo‘ljallangan adabiyotlarni chop etishni davlat tomonidan qo‘llab-quvvatlash.

Xulosa qilib aytganda, kitob o‘qish odamning aqliy salohiyatini rivojlantirib, jamiyatda yuz berayotgan mafkuraviy jarayonlar ichidan oqini oqqa, qorasini-qoraga ajratish imkonini beradi va shu asosda yoshlarining mafkuraviy immunitetini shakllantirish va rivojlantirish, xullas ularning kasbiy axloqi va nafosatini o‘stirishning asosiy omili– vositalaridan biri hisoblanadi. Xullas, kitob har qanday bilim sohasining ajralmas atributidir. Kitobsiz – ilm, ilmsiz – kitob bo‘lmaydi.

Adabiyotlar ro‘yxati

1.Mirziyoyev Sh.M. Yangi O‘zbekiston strategiyasi. Toshkent, O‘zbekiston, 2021 yil, 262-263 betlar.

2. O‘zbek tilining izohli lug‘ati. J.2.–T.: “O‘zbekiston milliy ensiklopediyasi” Davlat ilmiy nashriyoti, 2006. – B.376.

3.Yaxshilikov J.Ya.,Muhammadiyev N.E. Milliy g‘oya:O‘zbekistonni rivojlantirish strategiyasi. – Toshkent:Cho‘lpon NMIU,2018. – B.580.